

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра теорії та історії держави і права

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРАВА ЛЮДИНИ І ЗБРОЙНИЙ КОНФЛІКТ**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Право»

Спеціальність D8 Право

Галузь знань D Бізнес,

адміністрування та право

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Права людини і збройний конфлікт
Викладач	Адамович Сергій Васильович, проф., д.і.н., завідувач кафедри кафедри теорії та історії держави і права зарубіжних країн
Контактний телефон викладача	(0342) 596133
Е-mail викладача	serhii.adamovych@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua . При вивченні дисциплін можуть використовуватися можливості платформи Google Meet
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять зі студентами, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://kttidip.pnu.edu.ua/hrafik-indyvidualnoi-roboty/ Також можливі консультації шляхом листування через електронну пошту, зокрема, що стосується погодження планів та змісту індивідуальних науково-дослідних завдань
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є норми із міжнародного гуманітарного права, які забезпечують захист жертв війни та обмежують засоби й методи ведення воєнних дій.</p> <p>Норми міжнародного гуманітарного права, які були абстрактні в мирний час, перетворилися на механізм забезпечення життя та здоров'я під час широкомасштабної російської воєнної агресії в Україні та визначають відповідальність за порушення норм та звичаїв ведення війни.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><u>Метою вивчення</u> навчальної дисципліни «Права людини і збройний конфлікт» є надання студентам знань про міжнародно-правові норми і принципи, що застосовуються під час збройних конфліктів і встановлюють права і обов'язки суб'єктів міжнародного права щодо заборони чи обмеження певних засобів і методів ведення збройного конфлікту, забезпечення захисту жертв конфлікту та визначають відповідальність за порушення цих норм.</p> <p><u>Основними цілями</u> вивчення дисципліни є отримання знань про зміст принципів та норм міжнародного гуманітарного права, категорії та правовий статус учасників збройного конфлікту, види та особливості збройних конфліктів, міжнародні гуманітарні організації, що надають допомогу в період збройного конфлікту, права людини під час збройного конфлікту, відповідальність за порушення норм міжнародного гуманітарного права, а також отримання навиків документування воєнних злочинів.</p>	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p><u>Загальні компетентності:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; - здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях – здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями; – знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; -здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. 	

Фахові компетентності:

- цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи;
- здатність застосовувати норми та інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права;
- здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів національного та міжнародного права, розуміння їх правового характеру і значення.

Програмні результати навчання:

- визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин;
- знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини;
- застосовувати інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права;
- надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

лекції	10
семінарські	6
самостійна робота	74

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
4	D8 Право	2-й	вибіркова

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	сем/пр/лабз аняття	сам.роб.

Змістовний модуль 1. Основні засади захисту прав людини під час збройного конфлікту

Тема № 1. Основні поняття та принципи міжнародного гуманітарного права		2	2
Тема № 2. Історія становлення й розвитку міжнародного гуманітарного права			8
Тема № 3. Види збройних конфліктів	2		6
Тема 4. Воєнні злочини		2	
Тема 5. Злочини агресії, злочини проти людяності і геноцид за міжнародним гуманітарним правом	2		4
Тема № 6 Тероризм за міжнародним гуманітарним правом			8
Тема № 7. Права людини і шкода довкіллю під час війни			8

Змістовий модуль 2. Злочини РФ в Україні (2022-2024)

Тема № 8 Міжнародні гуманітарні організації, що надають допомогу в період збройного конфлікту	2		8
---	---	--	---

Тема № 9 Біженці під час війн			4
Тема №10 Права людини і механізми їх захисту у період збройного конфлікту		2	4
Тема №11. Порушення норм міжнародного та національного права російською владою на окупованих українських територіях в сфері освіти			6
Тема №12. Відповідальність за порушення норм міжнародного гуманітарного права			4
Тема № 13. Документування воєнних злочинів	2		4
Тема № 14. Правосуддя перехідного періоду	2		8
ЗАГ.:	10	6	74

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Визначається Порядком організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, введеним в дію наказом ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 19 травня 2023 р. № 309.https://efund.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedenniaotsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf, а також Методичними рекомендаціями до порядку оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у навчально-науковому юридичному інституті (далі - МРПОУ), затвердженими Вченою радою навчальнонаукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, протокол №13 від 27 червня 2024 року) https://law.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/100/2024/11/metodychni-rekomendatsii-proporiadok-otsiniuvannia-uspishnosti.pdf.</p>
Вимоги до письмових робіт	<p>Передбачається виконання 1 письмової модульної контрольної роботи. Робота виконується на останньому семінарському занятті та охоплює всі змістові модулі. Варіанти завдань, бали за їх виконання, критерії оцінювання розробляються викладачами, які ведуть семінарські (практичні) заняття за погодженням з керівником навчальної дисципліни та затверджуються на засіданнях. На письмову модульну контрольну роботу виносяться теми 1 і 2 змістового модуля. Максимальна</p>

	кількість балів за письмову роботу –75 (пп. 2.7.1 МРПОУ).
Семінарські заняття	Завдання для семінарських занять визначені у методичних вказівках, що розміщені на сайті кафедри https://kttidip.pnu.edu.ua/denna-forma-5 , а також в системі дистанційного навчання., а також в системі дистанційного навчання. Максимальна кількість балів за практичні/семінарські заняття –25 (пп. 2.7.2 МРПОУ).
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент у визначений строк і у визначеній формі повинен виконати письмову залікову роботу
Підсумковий контроль	Залік. Підсумковий бал складається з суми підсумкового балу за семінарські заняття (максимально 25 балів) та балу за залікову роботу (максимально 75 балів). Підсумковий бал становить максимум 100 балів (пп. 2.7 МРПОУ).

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи:

Зміст питань, форма та структура завдань та інструкції щодо виконання обов'язкових (письмових модульних контрольних робіт) та додаткових письмових робіт визначаються викладачем, що проводить семінарські заняття, за погодженням з викладачем, що проводить лекційні заняття (Розділ 3 МРПОУ). За бажанням (для отримання додаткових балів) студенти можуть виконувати індивідуальні завдання (пп. 3.1.4.1-3.1.4.3 МРПОУ). Види індивідуальних завдань та інструкції щодо їх виконання знаходяться на кафедрі та на сайті кафедри <https://kttidip.pnu.edu.ua/denna-forma-5/>

Академічна доброчесність:

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, визначених Положенням про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf>, усвідомлюючи наслідки порушення.

Реагування на порушення академічної доброчесності здійснюється відповідно до встановлених процедур https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2024/05/pr.01.1.1-08_2024-protsedura_8_universytet.pdf.

Відвідування занять:

Очікується, що всі студенти відвідають лекції і семінарські заняття. Відпрацювання пропущених занять не є обов'язковим і проводиться лише за бажанням студента.

Неформальна освіта:

Питання визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті регулюється Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя

8. Рекомендована література

1. Adamovych, S, Mykytyn, Y, Prystach, L., Savetchuk, N & Kozych, I. (2023). Prospects for Punishing Citizens of the Russian Federation for War Crimes in Ukraine in 2014-2022. *Pakistan Journal of Criminology*. Vol.15, No 02. 227-242.
2. Адамович С., Микитин Ю. Перспективи притягнення до кримінальної відповідальності росіян за воєнні злочини в Україні в контексті реалізації конституційного права на судовий захист. *Проблеми реалізації норм Конституції України в умовах воєнного стану* (присвячена 30-ій річниці створення Навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника): матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Івано-Франківськ, 27 червня 2022 року) / упорядник В. І. Розвадовський. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2022. С.94-106.
3. Адамович С. Покарання рашистів за злочини у війні проти України – превенція для тоталітарних режимів світу. *Філософія української перемоги. Візія Великої України. Матеріали Десятих Банедрівських читань*. Київ: НАЦ «УССД», Українська видавнича справа, 2023. С. 175-185.
4. Адамович С. Притягнення до відповідальності вищого військового і політичного керівництва росії за геноцид проти українців. *Law & Society*. 2022. №6. С.3-10.
5. Adamovych S. Ukrainian collaborationism from the standpoint of the russian occupation regimes in the XX and early XXI centuries. *Collaboration with the enemy in war conditions. Polish-Ukrainian experiences* / Scientific editors: B.M.Nowak, P.Fris. Warsaw: Akademia Wymiaru Sprawiedliwości, 2023, p.119-134.
6. Адамович С.В, Питльована В.П. Порухення норм міжнародного та національного права російською владою на окупованих українських територіях в сфері освіти. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. №11. С. 20-23.
7. Басиста І.В. Насильницька передача українських дітей – акт геноциду чи воєнний злочин? *Українська воєнна та повоєнна кримінальна юстиція: матеріали ІХ (XXII) Львівського форуму кримінальної юстиції* (м. Львів, 26–27 жовтня 2023 року) / упорядник І. Б. Газдайка-Василишин. Львів: ЛьвДУВС, 2023. С. 18-64.
8. Вступ до міжнародного кримінального права. URL: <https://www.coursera.org/learn/international-criminal-law>.
9. Громовенко К. В. Міжнародно-правове регулювання збройних конфліктів : навчально-методичний посібник / К. В. Громовенко, М. В. Грушко, К. В. Мануїлова. Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. 132 с.
10. Базов В.П. *Воєнні злочини*: Навч. посібник. К: Юрінком Інтер, 2008. 336 с.
11. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол І), від 8 червня 1977 року. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_199/page.
12. Конвенція про захист цивільного населення під час війни від 12.08.1949 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154.
13. Короткий Т., Хендель Н., Козорог О., Єлігулашвілі М., Олександр Войтенко О., Стокоз О., Потапова В., Маєвський В. Вивчаючи міжнародне гуманітарне право Онлайн-курс. URL: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+IHLAW101+2021_T3
14. Мануїлова К.В. Міжнародний захист прав людини та його взаємодія з міжнародним гуманітарним правом під час збройних конфліктів. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/19359/>.
15. Міжнародне гуманітарне право в теорії та практиці. URL: <https://www.coursera.org/learn/international-humanitarian-law>

16. Міжнародне право в дії: розслідування та переслідування міжнародних злочинів. URL: <https://www.coursera.org/learn/international-law-in-action-2>

17. Міжнародне право в дії: путівник по міжнародних судах і трибуналах у Гаазі. URL: <https://www.coursera.org/learn/international-law-in-action>

18. Оцінка шкоди довкіллю від російської агресії. URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:ANTS+EDA101+2023_T1/about?utm_source=sendy&utm_medium=email&utm_campaign=email-aprildigest23-shkoda

19. Репецький В.М., Лисик В.М. Поняття та ознаки воєнних злочинів. Международное гуманитарное право. URL: https://intrel.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/09/amp_2009_1_15.pdf.

20. Римський статут міжнародного кримінального суду. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588#Text/

Детальний перелік монографічної, наукової, науково-практичної літератури, нормативних джерел та інформаційних ресурсів до кожної теми міститься в навчально-методичних посібниках:

1. Адамович С.В. Права людини і збройний конфлікт: методичні вказівки для здобувачів заочної форми навчання Навчально-наукового юридичного інституту з питань підготовки семінарських занять (рівень вищої освіти – перший (бакалаврський); освітня програма – «право»). Івано-Франківськ, 2025.

2. Адамович С.В. Права людини і збройний конфлікт: методичні вказівки для здобувачів заочної форми навчання Навчально-наукового юридичного інституту з питань підготовки самостійної роботи (рівень вищої освіти – перший (бакалаврський); освітня програма – «право»). Івано-Франківськ, 2025.

<https://kttidip.pnu.edu.ua/denna-forma-5/>

Клацніть або торкніться тут, щоб ввести текст.

Викладач _____ проф. С.В. Адамови